

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A geszti remete.

A Kakas Mártonban évek óta minden hosszunapkor megjelenik egy kép. Tisza István hosszú tefilinnel a nyakában olvassa a Talmudot s odaszól Perczel Dezsőnek:

— Dezső szógám, nézz ki az ablakon, feljött-e már az én csillagom?

Mire Dezső szógám me adja a választ:

— Nem jött fel, gazdám, bőjtölhetünk tovább.

A Nemzeti Társaskörben most diadalmasan mutogatják ezt a képet: nem igaz! Dezső szógám, nézz ki az ablakon és jelentsd, hogy feljött már a mi csillagunk, mert megmozdult a geszti remete, akcióba lép Tisza István gróf!

És megmozdul a Társaskör. Ismét szabadelvűpártnak képzelet magát, ismét ujjong, ismét diadalokról, hatalomról álmodik. Mintha eddig valami varázslat ült volna a lelkeken s lekötötte volna mindnyájuk tetterejét. Most úgy érzik, vége a bűvöletnek, vége az éjszakának, feljött az ő csillagjuk: megmozdult Tisza István!

Korai öröm, előleg a medve bőrére!

Ami a szabadelvű párt bukását okozta: a kikkrendszer, a nemzet jogainak csön-des elaltatása, a hiperliberalizmussal való kacérkodás, a mellyel már egyszer az egyházpolitikai harcok idején lehengerelték az akkori nemzeti párt és a függetlenségi párt közjogi és gazdasági követelményeit — mindezek föl nem támadnak soha többé. Meghuzta halálharangjukat a zsebkendőszavazás, eltemette őket a következő két diadalmas választási hadjárat. Ezek számára nincs többé feltámadás — pedig bizony ezek azok a gondolatok, melyekkel a Társaskör tagjainak nagy részének egész lelke összeforrt. Ha azt hiszik az urak, hogy ezt a liberalizmussal álcázott gerinctelenséget és atyafi-sógor-koma korrupciót fogja Tisza feltámasztani, akkor alaposan csalódnak. Elzsebkendőzte azt végleg Dezső szógánk.

Más jelentősége van Tisza kilépésének a politika porondjára. Olyan jelentősége, a melyet kicsinyelni nem lehet s hazafias szempontból nem is szabad.

Mindenekelőtt tagadhatlan, hogy Tisza István egyike a legértékesebb magyar politikusoknak. Tudása, tapasztalatai csak gazdagodtak abban a küzdelemben, melynek ő volt első áldozata s melynek ta-

nulságait kétségtelenül ő vonta le legjobban. Sokat tanulhatott Tisza a négy év előtti bukásból és sokat okulhatott az azutáni eseményekből is. Hisszük, hogy ő nem azok közé a liberálisok közé tartozik, akik nem tanulnak és nem felejtenek. Ezek a tanulságok Tisza közvetítésével feltétlenül érvényesülni fognak most a politika iránytadó köreiből és óhajtható is, hogy érvényesüljenek.

Másik nagy jelentősége Tisza fellépésének: az ő állásfoglalása a választói reform ügyében.

Héderváryról köztudomásu, hogy a választói jog Kristóffy-izü reformja fele hajlik, nem lévén elég érzéke a magyar hegemonia feltétlen szüksége iránt. De hol is szerezhette volna meg ezt az érzéket: Zágrábban? Tiszáról is köztudomásu, maga sem csinált titkot belőle, hogy az általános és egyenlő választói jogot községi és titkos sallangjaival együtt nemzeti csapásnak tartja. Az ő, a bihari sikon megacélosodott magyarsága előre látja a veszedelmet, melyet ez a bécsi boszorkánykonyhán burgszocialisták és burgjakabok által összekotyvasztott mérreg a magyarságra hozni fog. Ellene nyilatkozott minden egyes alkalommal, a mikor csak tehette. Ha most mégis tá-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Tosca

Giacomo Puccini zenedrámája 3 felvonásban.

Az operairodalom terén Wagner fellépése nem természetes fejlődési folyamat eredménye, hanem forradalom volt. Ujításait előkészítés és átmenet híján alig értették meg a kortársak, ezért nem érte meg a saját győzedelmét, ezért volt életében annyi ellensége, halála után pedig annyi követője. Wagner azonban nemcsak új iskolát alapított, hanem, azt önmaga oly magas fokra emelte, hogy a követők vagy gyenge utánzókká törpültek, mint pl. Wagner Sigfried vagy esztelen tulzásba csaptak, mint Strausz Richárd.

Wagner kimondott követőin kívül hatását megérezte ugyyszólván minden zeneszerző, különösen az eddig teljesen önálló olaszok is. Az olasz opera Donizetti, Bellini idejében s Verdi korábbi műveiben olyan távol állott a

modern zenedrámától, hogy alig volt képzelhető a kettőnek egyesülése. De már Verdi újabb műveiben, az Álarcosbálban s különösen Aidában Wagner hatása szembeütő, Mascagni és Leoncavallo művei már beosztás dolgában is közelednek Wagner szabályaihoz, míg végre Puccini már igazi zenedrámákat ír, még pedig teljesen önállóan s az ő személye sajátosságai mellett a Wagner befolyása másodrendűvé válik.

Puccini a Bohémélet című operájával vitta ki világhírességét. Leoncavalloval keltek akkor költői versanyra, hogy megzenésítsék Murger novelláját. Leoncavallo műve csakhamar lekerült a műsorról, Puccinié minden operaházban évenként sokszor színpadra került. Második nagy műve a Tosca, harmadik a nálunk is színpadra került és régóta nélkülözött Pillangó kisasszony. Több kisebb jelentőségű műve mellett most Amerikában került színpadra a Nyugat leánya c. operája, melyet még nem ismerünk.

Puccinit magasra emeli két neves kortársa

Leoncavallo és Mascagni tőlé kifogyhatatlan vénája, határozott egyénisége, mesteri dallamszövése, a drámai festés tökéletessége s különösen a hangszerezés változatossága és szépsége. Wagner a különböző zenei gondolatok kifejezésére egész külön hangszereket konstruált, addig Puccini a meglévő hangszerek elmés és változatos csoportosításával az érzelmek és gondolatok teljes skáláját érzéki szépen tudja kifejezni. A lelki küzdelmeket és fájdalmakat senki sem festheti szebben, mint Puccini.

Tosca igazi zenedráma, mert cselekménye és zenéje egyaránt a legnagyobb mértékben drámai. A cselekmény teljesen megegyezik Sardou híres és hasonló című drámájával, melyet Illica és Giacosa, Puccini állandó szövegírói dolgoztak át dalműszöveggé. A drámát minden ismeri s így nem is terjeszkedünk ki a szöveg ismertetésére, inkább a zenei részel foglalkozunk, a mennyire helyük megengedi.

A Tosca zenéje elejétől végig komor, sötét s a sekrestyés megjelenésekor felhangzó

Nagy alkalmi kiállítás! Megérkeztek az összes ujévi szebbnél-szebb gyermekjátékok, ajándék- és disztárgyak, melyek már kivannak állítva a vevő közönség meglekintésére. A mai naptól kezdve az alkalmi vásár megkezdődött. Az idén különös olcsó árakat élvez a vevőközönség.

Friss és Társánál

Korona és fillér-bazár, Nagyvárad.

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

mogatja Héderváryék vállalkozását, az csak azon feltétel alatt történik, ha viszont az új kormány honorálja az ő aggodalmait a választói reform dolgában. Ez pedig sokat jelent. Mindnyájan emlékezünk még arra a rettenetes demoralizáló hatásra, a melyet a felsőbb helyről a hatalom polcáról szélnék ereztett demagóg jelszavak a legalsóbb rétegek lelkében véghez vittek. Ha Tisza István ezt most elhárítja, már ezzel hálára kötelezte nemzetét.

Egyébként Héderváry vállalkozásának sikerét még Tisza sem biztosíthatja. Nem személyekről van itt szó, hanem elvekről. Elvekért küzdünk. S az elvi harcban tisztességes politikusok biztosíthatják a nemzetet arról, hogy nemtelen fegyverek használata — legalább egyelőre — ismétlődni nem fog; de a békét nem hozhatja meg más, mint a nemzet igazainak, törvényben gyökerező elveinek diadala.

*

A politikai válság.

Tisza István gróf nyíltan *Khuen* mellé állt és szombaton a *Nemzeti Társaskör* választmánya már el is fogja határozni, hogy *politikai klubba alakul át*. Gróf Tisza István tehát visszatér a politikai aktivitás terére.

Kijelentette, hogy Lukácsal szemben azért támogatja *Khuen* vállalkozását, mert ez a hatvanhetesek uralmát célozza, de hozzáfűzte, hogy nem sok reménye van a sikerben.

Gróf *Khuen Héderváry* azonban a legvérmesebb reményekkel eltelve folytatja vállalkozását. Bizik a régi rendszer régi eszközeiben. Ugy számít, hogy szombatig megalakítja kormányát, megvárja a Társaskörnek politikai

vidámabb hangok és a szerelmi jelenetek sem nélkülözik a komoly alapszínzetet. Hiába keressük itt a Bohémélet pajzán dallamait, mindjárt a bevezető akkordok, *Scarpia* motívuma, majdnem megrázzák az idegeket. Ezt követi a szökevény *Angelotti* megjelenését kísérő nyugtalan zenerészlet, majd a sekrestyés könnyed muzsikájú jelenete. *Cavaradossi* szép áriája s *Angelottival* való kettőse után *Tosca* szép áriája s a szép páros jelenet következik *Cavaradossi*, a festő és *Tosca* az énekesnő között. Egy zajos karjelenet után *Scarpia* jelenik meg kinek sötét jellemét a zenekíséret pompásan juttatja kifejezésre. *Toscaval* már itt is szép párjelenet van, de a legszebb és legnehezebb rész a második felvonásra marad.

A *Tosca* második felvonása úgy hisszük, hogy érzékeny és gyöngye idegekre majdnem elviselhetetlen. A zene nem tulerős, de annyira kifejező és az idegeket annyira igéybe veszi, hogy szépsége mellett nagymértékben fárasztónak is mondható. A hangversenyteremből behangzó gavotte, majd a *Cantate*, melyet először a női, azután a vegyes kar énekel s végül *Tosca* viszi benne a vezető szólamot, éles ellentétben van a teremben *Cavaradossi* és *Scarpia* közt lefolyó heves jelenettel. A legizgatóbb azonban *Scarpia* és *Tosca* jelenete, mialatt *Cavaradossi* a szomszéd teremben kint padra vonják. *Tosca* óriási lelki küzdelém után elárulja *Cavaradossi* félve őrzött titkát. Igen

párttá való átalakulását és *vasárnap* Bécsbe utazik, hogy hétfőn a király előtt megjelenve, átvegye a kabinet kinevezését.

Az új kormány a jövő héten *csütörtökön* mutatkozik be a parlamentben. *Khuen* ki fogja fejteni programját. Ennek az alapján fog kérni indemnitást, de már előre megmondja, hogy azzal nem törődik, ha ezt nem is kapja meg. Amint látni fogja, hogy a képviselőház többsége ellene fordul, az ex lex dacára elnapolja az országgyűlést és megkezdi a választókerületek hangulatának megváltoztatását. A főispánok kicserélésén kívül az államszolgálat minden terén tömeges áthelyezéseket helyez kilátásba. Amikor aztán ilyen módon alaposan elkészült, *felosztatja a képviselőházat* és elrendeli az új választásokat abban a reményben, hogy sikerülnie fog a hatvanhetesek többségét behoznia.

Khuen mai tárgyalásai.

Gróf *Khuen-Héderváry* ma délelőtt folytatta kormányalakítási tárgyalásait. Korán reggel *Láng Lajos* volt kereskedelmi minisztert látogatta meg a *Ferencz József* rakparton levő lakásán. Félhivatalosan a »Bud. Tud.« azt jelenti, hogy ez a látogatás baráti jellegű volt és nem függött össze a politikával, viszont másrészt azt mondják, hogy *Khuen* fölajánlotta *Láng Lajosnak* a *vallás- és közoktatásügyi tárcát*, amelyet azonban *Láng* még nem fogadott el. (E hirt kétkedéssel fogadjuk, mivel köztudomásu, hogy *Láng* protestáns vallásn.)

Khuen ezután visszatért a *Teleki-palotában* levő lakására, ahol délelőtt tíz óra óta már várta *Tomasics Miklóst*, aki már volt az ő kabinetjében horvát miniszter. A designált miniszterelnök ismét fölajánlotta *Tomasicsnak* ezt az állást. *Nikolics* volt bánhelyettes, aki ma reggel *Tomasics Miklóssal* együtt érkezett Zágrábról Budapestre, szintén bevonták a tanács-

hatásos *Cavaradossi* ezután következő diadaléneke a *Marengói csata* hírére. A festőt elhurcolják, hogy kivégezzék, *Tosca* egyedül marad *Scarpia*val, kinek nagyon szép szerelmi áriája után ismét heves jelenet következik, *Scarpia* fenyegetéssel és erőszakkal akarja kicsikarni *Tosca* szerelmét. *Tosca* látszólag enged, *Scarpia* menlevelet ad ki számára és *Cavaradossinak* is szabadulást ígér egy látszólagos kivégzés után. Mikor egédekensége jutalmát akarja elvenni, *Tosca* leszurja. Borzalmas *Scarpia* haldoklása és *Tosca* némajátéka a gyilkosság után.

A harmadik felvonás kezdetén gyönyörű a lassu hajnalodást kifejező nyitány, a nyájak kolompjával s a pásztorfiu énekével. A vesztőhely áll előttünk az *Angyalvár* sáncain, ide vezetik *Cavaradossit*, ki megható énekkel bucsuzik az élettől. *Tosca* meghozza az örömhirt *Scarpia* haláláról és a közeli szabadulásról, örömlüknek nagyon szép duettel adnak kifejezést s alig várják a látszólagos kivégzés pillanatát. Itt ismét idegrázó jelenet következik, *Cavaradossi* agyonlövetele, mely, mint *Tosca* kétségbeesve látja, nagyon is valószínű volt, az álnok *Scarpia* még halála után is csalt. Az örök ezalatt észreveszik *Scarpia* halálát, kiabálva közelednek. *Tosca* pedig leveti magát a várfalról.

A dalmü előadása a legnagyobb nehézségek elé állítja az előadóművészeket, a karmes-

kozásba és közel ötnegyed óra hosszat tanácskoztak a horvát helyzetről.

*Tomasics*sal folytatott tanácskozás után gróf *Khuen Héderváry* a »Bud. Tud.« utján kommunikét adott ki, amelyben nyilvánosságra hozza, hogy *Tomasics Miklóssal nem tudott megegyezni*. A tárgyalás során ugyanis a vasuti szolgálati pragmatika kérdésében olyan ellentétek merültek fel *Khuen* és *Tomasics* között, hogy *Tomasics nem fogadta el* a horvát miniszterséget. *Khuen-Héderváry* alkalmasint betöltetlenül hagyja a horvát miniszteri állást, illetőleg ideiglenesen ő fogja vezetni e miniszterium ügyeit is.

Gróf *Khuen-Héderváry* déli tizenkét órakor a *Várba* hajtatott és a honvédelmi minisztériumban meglátogatta *Hazay Samu* tábornokot, akinek a *honvédelmi* tárcát ajánlotta föl. *Hazay* az ajánlatot *elfogadta* s így a *Khuen-kabinet* ez idő szerint a következő tagokból áll:

Miniszterelnökség és belügy: gróf *Khuen-Héderváry*.

Kereskedelemügy; *Hieronymi* Károly.

Pénzügy: *Lukács* László.

Honvédelem: *Hazay* Samu.

Hátra van még a földmivelésügyi, a válás- és közoktatásügyi és a király személye körüli tárcá betöltése, amelyekre vonatkozólag *Khuen* ma délután és holnap folytatja a tárgyalásokat.

Khuen Wekerlénél.

A honvédelmi minisztériumból gróf *Khuen* átment a miniszterelnöki palotába, azonban *Wekerle* Sándort, akivel tanácskozni óhajtott, nem találta. Ezután délután egy órakor *Khuen* a *Nemzeti Társaskörbe* ment, ahol hívei nagy számban várták. Az újra fölledt mamelukok jelkesen üdvözölték. *Khuen* kiszemelt minisztereivel tanácskozásra vonult vissza.

ter és zenekart egyaránt. Különösen nagy munkát és gondot igényel a zenekar betanítása, mely a szokatlan nehézségű és finom árnyalatokkal telített szinompás zenét csak sok gondos próba után adhatja elő megfelelően. *Váradi Aladár* karmester nem kimélt sem időt, sem fáradságot s így az előadás nagy sikeréből tekintélyes rész illeti meg őt. A 36 tagból álló zenekart szépen fegyelmelte s az egész előadást a legnagyobb gonddal vezette.

Az előadó művészek közül *F. Károlyi* *Leona* urnő alakítása a címszerepben minden tekintetben magas művészi színvonalon állott. A szerep nagyon jól megfelel a művésznő hangjának s a drámai részleteknél énekekben s játékokban egyaránt megrázó erőt tudott kifejteni. *Scarpia* megölése igazán borzalmas jelenet volt. Nem kisebb sikert aratott a lírai jelenetekben sem, különösen szép volt a második felvonás imája s az első felvonásbeli áriája. Ilyen komoly zenei tudást és muzikalitást igénylő szerepekben látjuk meg *Károlyi* *Leona* igazi értékét. Tegnap fellépésével egyik legjelentősebb és legigazibb sikerét aratta művészi pályafutásának.

Mikályi Ernő *Cavaradossi* szerepében ismét bebizonyította, hogy ő a legkiválóbb vidéki tenorista, aki egy operaházi kollégáján is tulatesz s amilyenhez a mi társulatunk csak szerencsés véletlen folytán juthatott. Művészi és kifejező éneke, tisztán csüngő hangja, min-

Héderváry Bécsben.

Héderváry deznált miniszterelnök szombaton utazik Bécsbe és vasárnap jelenik meg audiencián a király előtt. Héderváry az audiencián be fog számolni tárgyalásairól és egyidejűleg előterjesztést fog tenni a kabinet tagjainak kinevezésére vonatkozólag. Héderváryt a kabinet jelölt tagjai és Tisza is el kísérik Bécsbe.

Héderváry és a pártok.

Khuen-Héderváry, aki eddig a kabinet megalakítása iránt folytatott tulajdonképpen tárgyalásokat, ugylátszik utoljára hagyja a pártokkal való tanácskozásokat. Mint értesülünk a deznált miniszterelnök ma tárgyalni fog a pártelnökökkel, akik előtt ki fogja fejteni programját, melyhez kérni fogja véleményüket, esetleg támogatásukat. A mai tárgyalások elé nagy érdeklődéssel tekintenek, mert ma nyilatkozni fognak a pártok a támogatás vagy az ellentállás tárgyában.

Vavrik Béla nem vállal tárcát.

Mint befejezett tény közölték a lapok, hogy Vavrik Béla a Khuen kabinetben az igazságügyi tárcát vállalta el. E híresztelést tegnap maga Vavrik cáfolta meg, aki kijelentette, hogy nem hajlandó tárcát vállalni.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

dent: megértő és megértető játéka, nagy zenei tudása, bámulatos sokoldalúsága a legkiválóbb művészek egyikévé teszik. Szerepét fölényes tudással, nagy könnyűséggel és magas intelligenciával játszotta és énekelte, harmadikfelvonásbeli bucsuénéke meghatóan szép volt. Külön dicséret illeti meg Mihályit a gondos és a szerző intencióinak teljesen megfelelő rendezéséért, sőt a színpalak mögött produkált kitűző hegedűjátékáért is.

Scarpia zeneileg rendkívül nehéz szerepében Pápay szép, meleg baritonhangjában gyönyörködtünk. Maga az, hogy a szerepet magasabb zenei előképzettség nélkül jól be tudta tanulni és nagyobb zökkenések nélkül elénekelte, már nagy érdemszámba megy és kiváló szorgalmáról és művészi ambíciójáról tanuskozik. Játékban is teljesen megállta a helyét és egyáltalában szép sikert aratott.

Angelotti kisebb szerepében jó volt Kassay, a sekrestyést pedig Hunyady személyesítette meg, mindketten kicsiben is gondos alakítást nyújtottak.

Az énekkaroknak aránylag kis szerepe jut ebben az operában, de amit énekeltek, jól énekeltek.

A dalmü előadásával az igazgatóság az igazi művészet iránti helyes érzéket bizonyította be s legszebb jutalma ezért az előadás belső sikere s a közönség hangos elismerése.

Dr K. J.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

Este fél 8 óráig tárgyalt tegnap, a közgyűlés első napján Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága s 10 pontot tárgyalt le a tárgysorozatból.

A választások sok időt vettek igénybe.

A fogalmazói állásnál a megválasztot Heringh Sándorral szemben a pártok által nem jelölt dr. Molnár Imrénnek is tekintélyes szavazat jutott.

Éppen így a III. oszt. számtizti állás betöltésénél, dacára a kortesfogásnak, hogy Ludvig József beteg ember, igen szép számú szavazatot kapott Ludvig.

A közigazgatási bizottsági tagok választásánál a felekezeti szempont vezetett sokakat s így buktatták meg a 48-asok Stokkert. A városi kör részéről 36, a 48-as párt részéről 28 tiszta liszta adatott be. A lisztákból kivehető, hogy a városi kör tagjai közül sokan törölték Frankó Endrét és dr. Adorján Emilt irták be, míg a 48-asok Stokkert törölték s Konrádot irták be helyette. Hogy itt felekezeti szempont volt a vezérelv, azt csak nem kell magyarázni, se tagadni nem lehet. De hát ez már nem is új dolog előttünk s már régen tapasztaltuk a 48-as pártnál.

Különbem a legnagyobb vitát a 60.000 koronás államsegély hovatordításának kérdése keltette.

A közgyűlés első napjának lefolyása a következő volt:

Glac Antal főispán távollétében Rimler Károly polgármester elnökölt.

A törvényhatóság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A közgyűlés megnyitása után dr. Cserenyés Béla tb. tanácsnok felolvasta a polgármester havi jelentését.

Ennek kapcsán felszólt Balogh Döme az iránt, hogy a napidijakra vonatkozó indítványát, dacára, hogy idejében lett beadva, póttárgynak vették. Kéri, hogy mindjárt a miniszteri leiratok után tárgyalják az indítványt.

A közgyűlés többsége azonban a tárgysorozatot érintetlenül hagyta.

A választások.

Ezután a választásokra került a sor.

A II. oszt. fogalmazói állásra kijelöltettek: Heringh Sándor, dr. Molnár Imre, Ludvig József, Kolontary János és Bodó László.

A szavazatszedő küldöttséget dr. Hoványi Géza elnöklete alatt, dr. Vucskics Gyula és dr. Döri Ferenc tagokból alakították meg.

Beadatott összesen 105 szavazat s ebből kapott:

Heringh Sándor	61
dr. Molnár Imre	40
Bodó László	4

szavazatot s így Heringh Sándor választott meg II. oszt. fogalmazóvá.

A megüresedett I. oszt. számtizti állásra Altmóder Vineét választották meg közfelkiáltással.

A II. oszt. számtizti állásra kijelöltettek: Bige Béla és Erdélyi Bernát III. oszt. számtiztek.

Beadatott 111 szavazat s ebből kapott:

Erdélyi Bernát	71,
Bige Béla	48

szavazatot s így Erdélyi Bernát 23 szavattal többeséggel választott meg II. oszt. számtiztté.

A III. oszt. számtizti állás körül az egyikre Kerekes Gézát egyhangulag választották meg, míg a másik a III. oszt. számtizti állásra szavaztak.

Beadatott 103 szavazat s ebből kapott:

Banda Géza	66,
Ludvig József	37

szavazatot s így Banda Géza választott meg III. oszt. számtiztté.

Ezután a közigazgatási bizottságban megüresedett öt tag választása következett.

Itt erős mérkőzés volt a Városi kör és a 48-as párt között.

A Városi kör az eddigi öt tagot, Frankó Endrét, Hlatky Endrét, Mezey Mihályt Miskolc Barnabást és dr. Konrád Márkot jelölte

Ezzel szemben a 48-as párt Frankó Endre és dr. Konrád Márk helyett dr. Adorján Emilt és dr. Stokker Józsefet jelölte, a többi három helyre pedig elfogadta a Városi kör jelöltjeit. Izgatott hangulatban foly a szavazás.

Beadatott összesen 106 szavazat s ebből kapak:

Hlatky Endre	104
Mezey Mihály	105
Miskolc Barna	105
dr. Konrád Márk	65
dr. Adorján Emil	71
dr. Stokker József	45
Frankó Endre	41

szavazatot kapott s így megválasztottak 3 évre a közigazgatási bizottságba: Hlatky Endre, Mezey Mihály, Miskolc Barna, dr. Adorján Emil és dr. Konrád Márk.

Az igazoló választmányt, kijelölő bizottságot, bíráló választmányt, számonkéréséket, nyugdíjbizottságot, a városi árveház igazó választmányt, a városi árveház női választmányát a katonai beszállásolási bizottságot az eddigiekből alakították meg, míg a Csesztivő-Dudek alapítvány felügyelő-bizottságába a régiék mellett dr. Molnár Lajos helyett Kugler Albertet, az iskolaszékbe pedig az Auspitz Adolf halálával megüresedett helyre Kepes L. Miklóst választották be.

A választási izgalom lecsillapulta után áttért a közgyűlés a miniszteri leiratok tárgyalására.

Miskolc város feliratát, az október 6-iki gyásznapi megünneplése tárgyában, hasonszellemű felirattal pártolják.

A nagyvárad hegyközség feliratát, az agrár kölcsön törlesztési idejének 1911-ig való elhalasztása tárgyában, a közgyűlés pártolja.

Az államsegély felosztása.

A városi tanács ezután előterjesztést tett az állam által kiutalt 60.000 korona segély felosztása tárgyában. A felosztásra vonatkozó javaslatot már ismertettük. A tisztviselők 9760 koronát kapnak az összegből. A többi a bejelentési hivatal felállítására, tüdőbetegek rendelő intézetére, a vegyvizsgáló intézet felállítására, tűzoltószerekre stb. fordítandó. Felolvasták Komlóssy József tanácsnok külön véleményét, a dispensaire ellen. Az összeget tűzoltószerek beszerzésére fordítják.

Dr. Kurländer Ede hiszi, hogy a 60.000 korona államsegély állandó lesz. Hibáztatja, hogy tűzoltó autómobilra nem juttat, hanem dispensaire akarja a város a 20.000 koronát. A dispensaire épületét építsék fel a törzsvagyonyból, mert első szükség a tűzoltószerekről gondoskodni s ezt szerezzék be az államsegélyből. Mi történik, ha nagy tűz lesz. Indítványozza, hogy a 60.000 koronából szakítsanak ki megfelelő összeget tűzoltószerekre. 8000 koronát vegyenek fel állandó segélyre tűzoltási célra s ezenkívül autómobil fecskendőt szerezzenek be.

Dr. Stokker József kifogásolja, hogy az iktatókat, kiadókat, irattárnokokat, alleveltárnokot rosszul osztották be. Tegyük át ezeket a XI. osztályból a X-be, megfelelő fizetéssel, hogy egyforma javadalmazásuk legyen az állami hasonló tisztviselőkkel. Ezt kívánja a miniszteri rendelet. Ilyen indítványt tesz.

Dr. Friedländer Samu istencsapásnak tartja az állami segélyt, mert a tanács úgy osztja fel, hogy ha jövőre nem kapja a város a segélyt, az újabb teher lesz a városra s közköltő eme-

lésből kell fedezni. Ovatosnak kell lenni. A jelentés bevezetését szorgalmak tartja, mert kötelességet teljesített a kormány s ezért nem kell köszönetet mondani. Közpénz adott, tehát legfeljebb a parlamentnek lehetne köszönetet mondani. Nincs helye a hálálkodásnak. — A tüdővész rendelő intézetre tér át. A tüdővész egyetlen segélye a jólét, jó levegő. Ő is elvállalná a rendelést. A védekezés szervezése a szanatoriumban nyer legjobban kifejezést. A dispensaire semmi, de a szanatorium a célravezető. A 20.000 koronából sok szegény betegen lehetne segíteni, de közvetlen szétosztással, táplálékra, jobb lakásra. Így pedig a 20000 koronából a beteg nem kap semmit. Mondja ki a város, hogy annyit ad rendészetre, hogy részletben mire, arról még beszélhetünk. A dispensaire még maradhat azon helyiségben, de a 20.000 koronát osszák ki szegény tüdőbetegeknek. A többire csak a kereteket szabják meg. Így fogadják el az indítványt.

Dr. Adorján Emil cáfolja Friedländer. Foglalkozott a tüdővész elleni védekezéssel. Részletesen ismerteti a dispensaire-t; ott járt. Kritikus szemmel ment el a dispensaireba, de amit ott látott, az meggyőzte az intézmény hasznos, célszerű voltáról. Nagy, becsületes munkát végeznek ott a szegény emberek életéért. A mai helyiség absurdum. Szükséges, hogy megfelelő épület legyen e célra. Helyteleníti, hogy szükséges dolgokat szembeállítanak. A tüdővészintézményt szintén fejleszteni kell, de meg is lesz rá a fedezet. Az összeg szétosztását helyteleníti. Méri állítani, hogy jobb célra nem lehet adni a pénzt, mint a dispensaire. A köszönetre vonatkozólag megjegyzi, hogy helyesli, miszerint a miniszter jóindulatát megköszönje a város. Ez udvariasság. Erősen támadja Friedländer, mint alszocialistát.

Dr. Grósz Menyhért a dispensaire főorvosa szintén Friedländer beszédével foglalkozik. A küzdelem a ragály ellen csak egy része a védekezésnek. Másik része a beteg elkülönítése. kitanítani a betegeket, hogy miként óvakodják a baj terjesztésétől s miként kell védekezni. A mai helyiség szűk s veszélyes, hogy ott betegek és egészségesek össze vannak zsúfolva. Kéri a tanács javaslatának az elfogadását.

Dr. Konrád Márk fejtegeti a dispensaire célját, célszerűségét.

Balogh Döme a 20.000 koronát a csatornázási adó törlesztésére, illetve fedezésére fordítani kéri s ezt indítványozza.

Dr. Friedländer Samu szólalt fel újból indítványja mellett. A 20000 koronát gyógycélokra és nem építkezésekre fordítsák.

Lukács Ödön részletesen foglalkozik a tanács javaslatával s ismerteti az államsegély történetét s kimutatja, hogy az államsegélynél mily jóindulattal járt el a belügyminiszter Nagyvárad városával szemben. Fejtegeti, hogy a város szellemi munkásai, akik a város ügyeit vezetik, elvárhatják a jó javadalmazást. Majd védi a tanács javaslatát, amely pénzügyi szempontból helyes, Stokker beszédére megjegyzi, hogy Nagyváradnál iktató, kiadó, irattárnoki állások nincsenek szervezve. Ha az államsegély állandó lesz, lehet ilyen állásokat megszervezni. A míg a csatornázási szabályrendelet meg nem változtatják, az államsegélyt erre a célra nem lehet fordítani.

Mezey Mihály elfogadja a tanács javaslatát, de a dispensaire részére kijelölt helyet nem fogadja el.

A tanács javaslatát fogadták el. dr. Stokker József azon indítványával, hogy az iktatók, kiadók, irattárnokok és alleveitárnokok a XI. osztályból a X. osztályba soroztassanak, az ennek megfelelő javadalmazással.

Interpellációk.

Hét órát már elharangozták, mikor az interpellációkra került a sor.

Balogh Döme kérdezte, hogy mikor kerül már sor a 3-ik vashid építésére s az új vágóhid tervét mikor terjeszti elő a tanács. Végül a városi földék bérlőin esett azon sérelmet említette fel, hogy a város óriási szerződés készítési díjat szedett az illetőktől.

Rimler Károly polgármester válaszolt, hogy a 3-ik vashid tervét most készítik; a vágóhid terve kész s közelebb a szakbizottságok elé kerül.

A földbérlet panasz tárgyában Komlóssy tanácsnok válaszolt. A szerződés készítési díjakat a szabályrendel. szerint vetették ki.

A válaszokat tudomásul vették.

Este fél 8 órakor ért véget a tanácskozás. A még hátralevő ügyek tárgyalását ma, pénteken folytatják.

UJDONSÁGOK.

* **Kossuth Ferenc állapota.** Kossuth Ferenc állapotában határozott javulás állott be. A beteg miniszter kezelőorvosának véleménye szerint pár nap múlva elhagyhatja a betegágyat. Tegnap Kossuth Ferencet meglátogatta Szerényi József, akivel hosszasan konferált Kossuth.

* **A vármegye kintlevőségei.** Most, hogy az állami adók kivetése és behajtása szünetel, nagy erélyvel fognak hozzá a megyei kintlevőségek behajtásához és tekintettel arra, hogy most más adót nem fizetnek, a megyei adók sokkal jobb arányokban fognak befolyjni, mint előzőleg. Egyszóval adózni ex-lexben is kell, he nem az állam részére, de a megye részére. Különben a vármegyének nagy szüksége van a pénzre. A jelenlegi kintlevőségek 144898 korona és 26 fillért tesznek ki. Az alispán most felhasználja az ex-lex állapotot és rendeletet adott ki, hogy az 1909. évi hátralékot a legnagyobb erélyvel hajtsák be. A rendelet szerint a napokban megkezdte működését az adóprís és felbreszti azokat, akik abban a boldog tudatban ringatták magukat, hogy ex-lexben nem kell fizetni.

* **Lukács Lászlót nem figyelték meg.** Tegnap egy fővárosi estilap hiradása alapján az összes sajtó megírta, hogy Lukács Lászlót tárgyalásai alatt Boda Dezső állandóan megfigyeltette sőt még telefon beszélgetéseit is kihallgattatta. E híresztelést maga Lukács László cáfolta meg tegnap, aki kijelentette, hogy őt nem figyeltette meg senki. E cáfolat dacára is az estilap fenntartja híreit, sőt még a detektíveket is megnevezi, akikkel Boda Lukácsot megfigyeltette.

* **Vegyes felülvizsgáló bizottságok és azok működése.** A honvédelmi miniszter az 1910. évben Nagyváradon működő vegyes felülvizsgáló bizottság elnökévé Glax Antal főispánt, helyettesévé pedig Mezey Mihályt nevezte ki. A bizottság a következő napokon fog működni: Január 24, február 16, március 16, április 13, május 23, június 15, július 13, augusztus 24, szeptember 29, október 17 és 24, november 16, december 15.

* **Stradivarius Nagyváradon.** Annak idején országos híre járt annak, hogy Petry Gyula reáliskolai tanár birtokában egy stradivariusi hegedű van. A hegedűről a tanár nem tudott semmit s úgy kezelte a padlison, mint ócskaságot. A kincseket érő ócskaság értékére a véletlen vezette rá a tanárt, aki a hegedűvel Budapestre utazott és ott szakértőkkel vizsgáltatta meg a művet annak megállapítása végett, hogy vajjon tényleg stradivarius-e az. A szakértők megvizsgálták a hegedűt, azonban nem nyilatkoztak felőle. Ennek dacára is nagy összegeket ígértek Petrynek a hegedűért. Petry nem adta el a hegedűt, hanem Olaszországba

fog utazni, s ha az ottani szakértők kétségtelesen megállapítják a hegedű eredeti voltát, csak akkor fogja értékesíteni.

* **Halálozás.** Babi László, a nagyváradi »Bihoreana« takarékpénztár tisztviselője, élete 31. évében elhunyt. Temetése ma, pénteken, január 14-én délután 3 órakor lesz a Szaniszló-utcai 40. sz. hástól.

* **Az ipartestületi betegsegélyző pénztár.** A ker. munkásbiztosítási hivatal felállítása folytán a nagyváradi ipartestület betegsegélyző pénztára feloszlott. A feloszlott ipartestületi betegsegélyző pénztár 1907. évi augusztus hóban tartott gyűlésén a vagyon hovatfordítása érdekében akként határozott, hogy abból 1000 koronát a tüdőbetegek részére felállítandó szanatorium javára adományoz, 1000 koronát a pénztári tisztviselők létesítendő nyugdíjalapja javára fordít, a megmaradó összeget pedig Nagyváradon létesítendő munkáskórház alapítására fordítja. Azon esetben pedig, ha nyugdíjintézmény nem létesítenék, az 1000 korona is a munkáskórház alapítására fordítandó. E közgyűlési határozat megvizsgálás, illetve jóváhagyás céljából a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatalhoz terjesztett fel, ahonnan ez ügyben a rendőrfőkapitányhoz a következő leirat érkezett: A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal a közgyűlési határozatot egész terjedelmében megsemmisíti és elrendeli, hogy a fennmaradt vagyont 3990 korona 65 fillért biztos módon tőkésítettván, annak kamatai a nagyváradi ipartestület munkaadó tagjainál dolgozó, biztosításra kötelezett alkalmazottak részére betegség esetén nyújtandó kiegészítő segélyezésre fordítandó. E segélyezésnél azok, akik a feloszlott pénztárnál már biztosítva voltak, előnyben részesítendők. A m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal e határozatot azért semmisítette meg, mert a fennmaradt vagyon sem szanatorium, sem pedig kórház létesítésére magában nem elegendő, a nyugdíjalaphoz leendő járulás pedig munkásbiztosítási célt nem szolgál. A tőkésített vagyont a nagyváradi ker. munkásbiztosító pénztár fogja kezelni. E vagyonból nyújtandó segélyek legcsekélyebb, vagy legnagyobb mértéke tárgyában hozandó elvi határozatok csak az állami munkásbiztosítási hivatal jóváhagyása esetén lesznek érvényesek és végrehajthatók. Elrendeli továbbá a munkásbiztosítási hivatal, hogy az 1907. év második felében az orvosok részére illetéktelenül kifizetett 330 korona drágasági pótlék behajtassék és a nagyváradi ker. munkásbiztosító pénztárhoz beszállíttassék, mert a kifizetésért a munkásbiztosító hivatal a felszámoló bizottságot teszi felelőssé. A főkapitány e leirat folytán a felszámoló bizottságot sürgősen összehívhatja.

* **Cigány, kit a város fizet.** Nehogy azt higgye valaki, hogy a városnak tán bácskai módra fizetett cigánybandája van, mely a város urainak házi muzsikusa. Ellenkezőleg az igazi cigány virtus ellenőre, a város cigánya, aki rendőrközégi teendőket végez. A cigánytelep vajdája, Kemény Ignác, faragó-fejedelem jobb keze: Hamza János, ki ezen illusztris méltóságában havi 10, azaz 10 korona jutalmat kap. Az érdemes pórtendőr most 2 koronával feljebb taksálja külrendőri működését s eziránt instanciát adott be a városhoz.

* **Megszökött toloncok.** Szatmárnémetiben még december 18-án elfogta a rendőrség Reick János és Reick Gyula toloncokat, akik Budapesten többrendbeli lopást követtek el. A két tanult a rendőrség Budapestre akarta száll-

lítani. Hogy meg ne szökhessenek, megvasalta őket a rendőrség. Szatmárnémetiből elindulva igen csendesen viselkedett a két fogoly. Érmihályfalvára este érkeztek meg s onnan másnap reggel 6 órakor indultak volna tovább a Debrecenre fele menő vonattal. Az ermihályfalvai községházáról reggel 5 órakor indult el Papp Gábor rendőr a két tolonccal, akik szó nélkül engedelmességek. Reggel 6 órakor robogott be a debreceni vonat, melyre a két fogoly s utánuk ment a rendőr. A két megvasalt fogoly azonban ahelyett, hogy a kocsiban leültek volna, a feljáróval szemben levő ajtón a vonat másik oldalán kiszállott anélkül, hogy a rendőr észrevette volna. Mikor Papp észrevette a szökést, nyomban lármát csapott és az ügyeletes Krák Imre rendőrrel, valamint több vasuti munkással üldözni kezdték a szökevényeket, akiket azonban elfogni nem tudtak. A csendőrség most serényen nyomoz a szökevények kézrekerítésére végett.

* **Körözött orosz rablógyilkos.** 1909. év november 19-én levő éjjel *Boguslovicén* (Pósen) a *Wasielewski* gazdálkodó 8 tagból álló családját ismeretlen tettesek legyilkolták és 3—500 márkát raboltak el. A tettes orosz, valószínűleg katona szökevény, aki november hó 12-ike óta dolgozott és lakott a meggyilkoltnál. Személyleírása: 170—175 centiméter magas, haja sötétszöke rövid, arca telt, ragyás, bajusza nincs, körülbelül 20 éves szélesvállú, egyenes tartású. Beszél lengyelül, törve németül. Öltözete hosszú fekete kabát, sötét kék nadrág, fekete sapka és csizma. A tettes kézrekerítésének 5000 márká jutalom van kitűzve.

* A) Ösmered Stern-t? B) Hogyne a Bémer-téren a villamos megállónál van a villamosfelszerelési üzlete.

Haverda Mariska Szegeden.

Haverda Mariskát tegnap kísérték át az ügyési fogház cellájából a Csillagbörtön egy ugynevezett »kényelmesebb« fülkéjébe, amit fenartottak a híres vádlott nő számára. Alaposan megtisztogatták, a padlóját fehérre sikálták, a butorait is megmosták, hogy ne panaszkodjon Haverda Mariska a rossz bánásmód miatt.

Egy újságírónak módjában volt tegnap röviden, amennyire a börtönőri saigor megengedte, beszélgetnie Haverda Mariskával.

A vádlott nő teljesen fekete ruhát visel, hosszú elegáns kabátja a legújabb divat szerint készült, a kalapja világoskék, valódi francia darab, hatalmas struccollakkal, aranyszalaggal átkötve. Amint meglátta az idegen embert nyomban megkérdezte lőle:

— Őa szabadkai talán?

— Nem, én szegedi vagyok, újságíró és beszélni szeretnék önnel.

— Nem engedik meg mostanában, majd a tárgyalás alkalmával legyen szerencsém — mondta Haverda Mariska.

Az örök valóban megtiltották a vádlott nővel való beszélgetést, de azért az újságíró megkockáztatott még egy-két kérdést.

— Hogy érzi magát, asszonyom?

— Nagyon rosszul; amint látja, valósággal összedőltem a sok zaklatás alatt. Mindig megijedek, ha a tükörbe tekintek és Isten a megmondhatója, hogy mikor hozom majd megint helyre magamat.

— Örül neki, hogy a szegedi esküdtszék ítélkezik az ügyében?

— Jobban szeretem, mint egy másik esküdtszék, mint a budapestit.

Az örök tovább nem engedték beszélni őket. A riporter a foglyokat szállító kocsik ablakába kiáltott:

— Mondja, Mariska asszony, bizik a fölmentésében?

A kocsi időközben elrobogott és már nem lehetett volna a választ hallani. Mariska a fejével intett a kocsiból. Igenlő mozdulattal.

*

Haverda Mariska védőügyvéde dr Bródy Ernő tegnap Szegeden járt, hogy védenek kényelmének érdekében az ügyészségen minden lehetőet elkövessen. Az ebédet is a Tisza-szállóból Bródy ügyvéd rendelte. Az ebéd menüje ez volt:

Csirkeleves
Pulykahus borsóval
Marhapecsénye kompóttal
Félliter kőbányai sör
Rétes
Feketekávé

A vádlott nő csak a levest ette meg, a többi étel közül egy-egy falatot vett csak. A sört is visszautasította, mert főfájásról panaszkodott.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Sasfiók. (Étsy Emilia.)

Szombat: Tosca.

Vasárnap: d. u. Kis molnárné, este: Bűnös szerelem.

Sasfiók. Rostand gyönyörű történelmi drámáját ma este Étsy Emilia felléptével adják a színházban. A nagyszerű darab iránt állandóan olyan erős az érdeklődés, hogy ma este is zsufolásig tele lesz a színház nézőtere.

Bűnös szerelem. A színészi sorába lép be vasárnap este Kardos Andor, a kolozsvári Nemzeti színház művésze. Bűnös szerelem c. darabján meglátszik, hogy olyan ember írta, aki otthon van a színpadon s jól ismeri a színpadi hatást titkait. A népszínműben sok kvalitás van arra, hogy erős hatást gyakoroljon a nézőre és a publikumból sűrű tapsokat váltson ki.

VÁVIRATOR

Lipót király vagyona.

Brüsszel, január 13. Lujza hercegnő és Lónyay grófné szombaton újra ideérkeznek, hogy Lipót király hagyatékának felosztásáról folyó tárgyalásnál jelen legyenek. Elhatározták, hogy január 17-én a három hercegnő között tizen-négy millió frankot felosztanak, hogy így Lujza hercegnőnek módot nyujtsanak arra, hogy hitelezőitől mentül előbb megszabadulhasson. Azt hiszik, hogy a hercegnők a belga bíróságoknál ki fogják eszközölni a Lipót király által négy nappal halála előtt tett Kóburg-féle alapítványt megsemmisíttetni.

A négyes szövetség.

Páris, jan. 13. A Newyork Herald-nak jelentik Londonból: Macolune hírneves amerikai író, aki most Európába

utazik, tegnap elutazása előtt azt mondta egy újságírónak, hogy Taft elnök különös misszióval kizta meg. Ez a missziója az, hogy Németország, Franciaország, Anglia és az Egyesült-Államok között négyes szövetséget hozzon létre. Macclure azt hiszi, hogy a jövő háboru kereskedelmi háboru lesz és ezért az érdekelt hatalmak érdekében van, hogy egymás érdekeit alaposan megismerjék.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

A zenepártolók nagy hangversenye. Culp Julia, a nagy művészsasszony, kedves levelet intézett a zenepártolók vasárnapi koncertjének rendezőségéhez:

— Kiváló örömmre szolgál — írja a művésznő — hogy Nagyváradra mehetek. Francillo Kaufmanntól sok szépet hellottam a városukról. Hogy szeretik a zenét és tudnak lelkesedni. Ó, akik a zenéért lelkesednek azok leginkább méltók a művész tiszteletére.

Közölte a művésznő, hogy szombaton este lehetőleg már Nagyváradra érkezik s ugyanakkorra: jelentették jövetelüket az orosz trió tagjai is. A közönség körében mozgalom keletkezett az illusztris művészársaság méltó fogadtatása és ünneplése érdekében. A műsor, amit tegnap ismertettünk Culp Julia és az orosz trió legkiválóbb s Európaszerte diadalmasan bemutatott program számaiból van összeállítva. A hangversenyre jegyek még kaphatók Vidor Manónál.

MULATSÁG.

Virágestély. A Virágestély rendezőbizottsága megkezdte a meghívók szétküldését. Akik meghívót nem kaptak jelentsék be dr Bánóczy Kálmán főispáni titkárnál. A virág-és tündértáncot a következő kis leányok fogják lejteni: Dániel Böske, Gedeon Ilonka, Györy Bimbi, Hoványi Irénke, Kiss Valici, Kolárszky Erzsike, Krausz Ilonka, Licskó Mici, Móricz Ancsi, Stettner Ilonka, Szokoly Erzsike és Török Jucika. A hölgyközönséget felkéri a rendezőség, hogy kiválasztott jelmezüket tudassák Reismann Mórna, (Kapucinus utca 13.) vagy Ágoston Péterné rendező biz. tagokkal. Páholy, páholyüls, erkélyszék, belépő és táncos jegyek, melyek ára két korona, holnaptól kezdve kiválthatók dr Bánóczy Kálmán egyfőtítkárnál.

Igazságszolgáltatás.

§ Brutális csendőrök. A nagyváradai járásbírósa nem régen ezelőtt 14 napi elzárásra ítélte *Berbán* Máriát bihari illetőségű cselédleányt lopás vétsége miatt, ki felebezett az ítélet ellen a kir. törvénysszékhöz azon indoklással, hogy a járásbírósa elutasította a védelem azon proposícióját, mi szerint kéri azon tanúk kihallgatását, kik azt bizonyítják, hogy a vádlott a csendőrség előtt tett beismerő vallomását kényszer hatása alatt tette. Állítása szerint ugyanis a csendőrök különféle kínzásokkal vették rá az elfogott cseléd leányt, hogy beismerő vallomást tegyen.

A tegnap megtartott törvényszéki tárgyaláson, melyen *Bary* József elnökölt. *Fekete* Ernő védő kérelmére kihallgatták a védelem által pótlólag beidézett tanukat is, mi azt eredményezte, hogy a vádlott leányt tényleg kényeszerítették a csendőrök a vallomásra, beigazsólódott az is, hogy semmi tárgyi adat nincs, mi

a leány büntetését a csendőrök előtt tett kényszervallomásán kívül, bizonyítaná. Ez alapján a kir. törvényszék felmentő ítéletet hozott s az iratokat a kerületi csendőrparancsnoksághoz kívánja áttétetni, hogy vizsgálat indíttassék a brutális csendőrök ellen. Vattay József ügyész felebbzést adott be az ítélet ellen.

§ **Felmentett tanító** A sergesi jegyző Oláh Béla tejelentést tett Dobos Sándor fekete győzősi tanító ellen rágalmozás címén, mivel állítása szerint Dobos Sándor azt híresztelte róla, hogy 400 korona hivatalos pénzt elikkasztott. A tegnapi Korn Lajos elnöklésével megtartott törvényszéki tárgyaláson a kir. törvényszék felmentette Dobos Sándort, mert nem látta beigazoltnak hogy Dobos mondotta volna a sergesi jegyzőre a diffamáló ki ítéletet. Különben is a sergesi jegyző ellen te gyelmi van folyamataiban ép a kérdéses 400 korona miatt. A vádat Lázár Márton, a védelmet Medvigy Gábor képviselte.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, január 13.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	7.78
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktőzsde 1909. jan. 13.

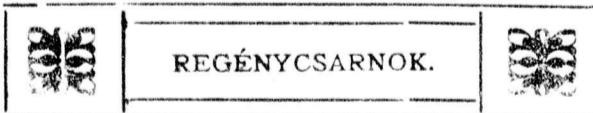
Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papirban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	90.40

Magyar kertészek. Kovács János és társai szaktájasos gazdák bolgárrendszerű magyar kertészeti telepet létesítettek. Vállalatok prosperálásának lehetővé tétele végett a pénzügyminisztertől vámmentességet kérnek termeszterményeiknek s földtrágyának Nagyváradra

való be- és kifizetéséhez. Miután a kérvényt a pénzügyminiszter a kereskedelmi miniszteriumhoz tette át, ezen utóbbi a várost leiratilag szólította fel, hogy a magyar kártársaknak, kik különben többféle állami kedvezményt élveznek kérelme tárgyában illetékesen határozzon.

Borkészletek bejelentése. A borkereskedelmi életvitel céljából a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete már évek óta mindig a tél folyamán kimutatást közöl az egyesületi tagok borkészletéről. Ez a kimutatás azután tízezer példányban szétküldetik az összes bel-földi, azonkívül az osztrák, német és svájci borkereskedőknek, szállodákknak, vendéglőknek, végre az osztrák és magyar tisztítkeződékeknek, kaszinóknak stb. Ezen borkészleti jegyzékek alapján azután korán tavasszal nagy az érdeklődés a nyilvántartott borok iránt és így rövid idő alatt sikerül ezekre vevőt találni. Az idén, a tavalyi bő szüret után a borkészlet meglehetősen nagy, ezen bonyolult artó kimutatásnak még nagyobb a jelentősége, mint más években, melynek előnyét a »M. Sz. O. E.« igazgatósága kivételesen azokra a szőlősgazdákra is ki öhajtja terjeszteni, akik a M. Sz. O. E.-nek nem tagjai. Bejelentési díjat egyesületi tagok 50 hl-ig nem fizetnek, ezen mennyiségen felül minden megkezdett százhektoliterenkint fizetnek előre 1 korona. 550 hl-en felüli mennyiség díjmentes. Nem tagok 50 hl-ig 2 koronát, ezen mennyiségen felül megkezdett 100 hl-enként 2 koronát kötelesek előzetesen fizetni. Egyéb közvetítési díjat a M. Sz. O. E. az eladás közvetítéséért nem kíván. Olyan gazdasági egyesületek, körök és hegyközségek, melyek mint jogi személyek a M. Sz. O. E.-nek tagjai, saját tagjaik borkészletét összegyűjtve is bejelenthetik, mely esetben az egész mennyiségből 200 hl. díjmentes, azonfelül azonban — tekintet nélkül a mennyiségre — kétszáz hl. enkiint 1 koronát fizetnek. Bejelentéseket a M. Sz. O. E. igazgatósága (Budapest, IX., Üllői-ut 25. II. 11.) csak f. hó 28 ig fogad el.

Mezőgazdasági és ipari kiállítás Nyiregyházán. Szabolcsvármegye gazdasági egyesülete 50 éves fennállásának emlékeztetőre 1910 év szeptember havában jubiláris mezőgazdasági és ipari kiállítást rendez Nyiregyházán. E kiállítás részben országos is, amennyiben a gépgyártás és baromfitenyésztés országos jelleggel bír. Továbbá részt vehetnek mindazon Szabolcsvármegye területén kívül lakó gyárosok és kisiparosok, akik olyan árukat termelnek aminek Szabolcsvármegyei területén nem termelnek. A kiállításon való részvétel bejelentési határideje 1910 év január hó 31, amely véghatárnapi a résztvevők tartoznak bejelentési ivateket pontosan kiállítandó tárgyak s különösen az igénybe veendő terület megnevezésével kitölteni s azt a kiállítási iroda címére megküldeni. Minden a kiállításra vonatkozó felvilágosítással készséggel szolgál, valamint bejelentési ivateket készséggel küld a kiállítás végrehajtó bizottsága Nyiregyházán (Vármegyeháza.)

A réthegeyi választás.

Irta: Barabás Szaniszló.

(Folytatás) 42

A többi közt a követválasztás is szőnyegre került s az egyik gazdatiszt, ki azon napon tért vissza Réthegeyről, a hol Véka részére szavazatokat szerzett, ezen kérdést intézte a társasághoz:
»Tudják e már, mily eszközökkel igyekszik Abel magának pártot szerezni?»

»Ah ez érdekes lesz« kiáltá Vékatapsolva kezeivel. »Beszélje el szaporán ispán!»

E zaira figyelmes lett a báró s kíváncsian kérdé gazdasszonyától, hogy mi volna oka e hirtelen felhevülésének.

»Csak jöjj ide« felelé amaz, »az ispán Abelről akar egy furcsa történetet elbeszélni.«

A felszólított felpattant üléséről s apró léptekkel sietett a játékasztalhoz, melynél ismét helyet foglalt.

»Mondja el tehát, amit Abel felől hallott,« mondá ő, »hanem előre figyelmeztetem, hogy az igazságtól el ne térjen.«

»A réthegeyi lelkésznel látogatást tévé« kezdé elbeszélését az ispán, egyebek közt az is szóba került, hogy a követjelöltek mily cselekedet által igyekeznek a szavazókat magukhoz édesgetni. Erre vonatkozólag a lelkész ur szomoruan elpanaszoló, hogy Abel mindnyájok közt a leghamisabb, miután most pár nap előtt csunyánul felültette őket.

Ő ugyanis egy gyülekezetre összehíván a kerületbeli pópákat, ezek a legjobb reménységgel jelentek meg a kitűzött napon.

A gyűlést az odavaló vendéglő éttermében tartották, miután más helyiség nem volt azon helységben.

Abel, hogy a tanácskozás jobb kedvvel folyjon, mindegyik lelkész elé egy üveg bort tétetett s ezek természetesen azt hitték, hogy az ital Abel rovására osztatott ki közöttük s aggodalom nélkül hozsáláltak a boros kancsókhoz. A pópák szívesen adták beleegyezéseiket amannak minden javaslataihoz, de egyszersmind az üvegeket is ujonnan megtöltették a korcsmáros által, valahányszor azok kitrültek.

Abel egy tekintettel sem árulta el, hogy terhére lenne az erős poharazgatás, sőt inkább még tüzelte őket, hogy addig igyanak, míg jól esik, az ebéd majd annál jobban fog ízleni.

A gyülekezet végével a pópák gyomrai igen megéheztek s várva várták Abel parancsszavát, mely az ebéd megrendelését lett volna hirdetőndő; ez azonban keselit; a pópák nyugtalankodni kezdettek; a vakmerőbbek még megemlekeztették is Abelt kötelességére. Erre a követjelölt a legtöbb pópát egy ablakmélyedésbe vezetvén, rejtélyesen kérdi tőle: »hogyan szereti e a malac pecsenyét.«

»Élek halok érettel« ujjongá a kérdezett lelkészülten s már előre élvezte a kedvenc étel ízét.

»Legyen tehát türelemmel« sugá Abel ravasz mosolygással, »az én sertéseimnek husvét felé kicsinyei lesznek, akkor küldök egy malacot önnek.«

A pópa, mintha leforrázták volna, szó nélkül megfordult a sarkán és szomoruan távozott az étteremből.

Azután egy másik füléhez hajolt s ahhoz meg azon kérdést intézte: »Hogyan szereti e a pulyka pecsenyét?« A kérdezett igenlőleg inte fejével s hálából érzékenyen megszorítá Abel jobb kezét »Pulykám éppen most kotlanak« folytató előbbi, ha kikelnék a tojások, a legelső pulyka az öné leendő.«

Ez is megcsalva reményében, kalapját fejére nyomván, bosszusan hagyta ada a termet.

Végre egy öreg lelkésztől, ki leghangsúlyosabban panaszkodék éhsége fölött, ezt kérdezé: »Hogyan zarna e rátottát?»

»Ha más nincsen, azzal is megelégszem.« felelé az éhes pópa.

»Mihelyt tojni fognak tyukjaim« mondá Abel »azonnal küldök tisztelendő atyámnak egy nébányat, hogy rátottát csináltathasson.«

»Köszönöm szíveségét« pattant fel az öreg lelkész.

»Ezzel rajtam nincs segítve, mert addig éhen halhatok.«

(Folyt. köv.)

Lévai Márton

sirkőraktára
Nagyvárad, Fő-utca 20.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az
élesdi erdőségeinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

■ ■ ■ megkeztük ■ ■ ■

s ajánljuk vagononként
■ és méterenként ■

I-ső osztályu

≡ *bükkhasáb tűzifánkat* ≡

és vágott fát házhoz is szállitva.

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi
irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.)
és **Fried és Társához** Te-
leky-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerü
Fatelítő r.-t Nagyváradon.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél
a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak felhalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

A »Nagyvárad Hítelbank tak.
és segélyszövetkezet«
V-ik évtársulatának kifizetései
megkezdőtek.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek és Frisch

Sas passage.

Telefon 946

Raktáron tart villamos és légszesz
felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény**
társulat kizárólagos képviselője. Elvál-
lalunk karban tartásokat légszesz vil-
lany házi csengőket és telefonokat.
Költségvetésekkel díjmentesen szolgálunk.
Telefon hívásokra személyesen
megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

BENEDEK ÉS FRISCH.

Belépési felhívás.

A polgári takarékos és segély-
szövetkezet Kossuth-u. 4. sz.

1910. január 1-én megnyitja

15-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson. Kölcsönök adatnak: a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélküli; b) ingatlanokra; c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra; d) megfelelő kezesség mellett váltóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósítanak. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek. A belépni szándékozók felkéretnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Tisztelettel

„a Polgári takarékos- és segély-szövetkezet“
igazgatósága.

Műipari kiállítás.

Iparművészeti tervezések

REISZ MIKSA

■ ■ ■ **butorgyára** ■ ■ ■

Békéscsaba

Nagyvárad.

Kossuth (Sas-u.) 7.

Polgári butorok.

Jutányos áruk.

LÖRINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Gramofon javítások

mérsékelt árért szakszerűen és felelet mellett. Le-
mezek mindkét oldalon bejátszva 2 koronától feljebb.
Folyton raktáron új felvételek.

Eredeti belga fegyverek, töltények, vadász-táskák
nagy választéka.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és ká-
véháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, hogy a helybeli, mint a
vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy
a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit,
sör-sarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan
átalakítottam azokat a mai kor igényei sze-
rint berendeztem, a szobaárakat pedig le-
szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyá-
ron át szép kerthelyiség áll a közönség ren-
delkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt
kőbányai sör és sajáttermésű boraimat
mérsékelt árakon biztosítom vendégeim ré-
szére.

Naponta friss és izletes villásreggeli
ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak,
mérsékelt árak mellett.

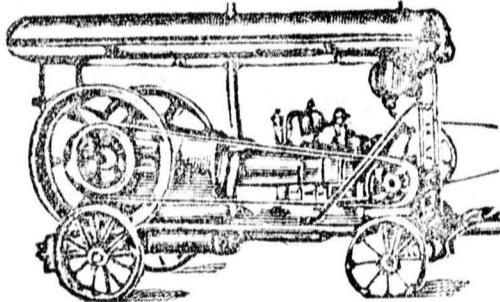
Ugy a szállodát, mint a sör-sarnokot
és éttermet személyesen vezetem s vendé-
geim pontos és előzékeny kiszolgálásáról
mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Gazdák!

Ha elsőrangú gépet akarnak venni, kér-
jenek árjegyzéket Európaszerte hírneves
magánjáró és vontató benzinelokomo-
bilok, magánjáró és vontatható gőz-
lokomobilokról. Teljes cséplőkészlet!

Benzinmotoros kötőrő, faaprítópépek vontatásra és
magánjáró szerkezettel. Stabil benzinelokomobillak!!
Szívógáztelepek.

Kellner és Schanzer
Budapest, V. ker., Aulich-utca 2. sz.
Sürgőnycim: „Világosság” Budapest.

— Teljesen új áru! —

Van szerencsém értesíteni, hogy a
Teleki-utca 10. szám alatt
órás s látszerészeti
üzletemet megnyitottam.

Tisztelettel:

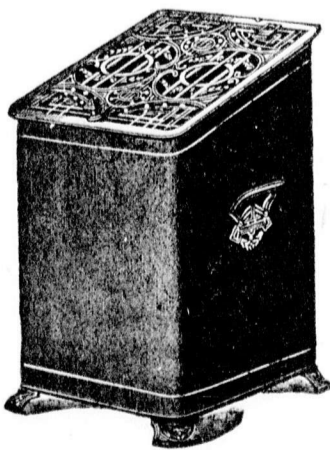
Weinstock Fülöp
órás és látszerész,
Nagyvárad, Teleki-utca 10. sz. a.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol
minden szoba- és konyha-butort raktáron van.
Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Bu-
tor tisztítást és szakszerű javításokat a legol-
csóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése
előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a
fenti ceget felkeresni.

== Kályha kiállítás ==

hosszanéző METEOR kályhából, kályhatálcák, előtétek,
faládák, széntartók, kályhaellenzők, paravánok legszebb
kivitelben. Valódi porosz fűtőszén

Telefon 390 sz.

Tarsoly és Risztó

különlegességű vaskereskedésében, Rákóczi-ut.

M. KIR. LŐPORÁRUDA

és mindennemű töltények raktára.

